Grant Thornton

An instinct for growth™

O DOTACJACH

PLUS

Spis streści

03. WSTĘP
SZYMON WRÓBLEWSKI

04. PODZIAŁ ŚRODKÓW, CZYLI GDZIE JEST MÓJ KAWAŁEK TORTU
AGNIESZKA WYKRZYKOWSKA

08. JESTEM DUŻY CZY MAŁY, WIELKOŚĆ FIRMY Z PERSPEKTYWY PRZEPISÓW UE
JOLANTA WOJCIECHOWSKA

18. JAKIE BRANŻE MOGĄ LICZYĆ NA PROGRAMY SEKTOROWE?
MONIKA JASIENIECKA

22. PROW I PORIM, CZYLI...
BARBARA KACZOR

28. CZYM JEST I JAK ROZUMIEĆ DZIAŁALNOŚĆ B+R
MONIKA JASIENIECKA

36. ULGA PODATKOWA NA PRACE B+R
JAKUB MAKAREWICZ

40. KIS ORAZ RIS
JOLANTA WOJCIECHOWSKA

46. REALIZACJA PROJEKTU I WYNIKAJĄCE Z TEGO OBOWIĄZKI
AGNIESZKA WYKRZYKOWSKA

Wstęp

Szanowni Państwo,

w Państwa ręce oddajemy kolejny numer magazynu Plus, tym razem poświęcony dotacjom unijnym. Niniejsze opracowanie zawiera kompendium wiedzy dotyczące środków unijnych dostępnych z budżetu Unii Europejskiej w latach 2014-2020. Dokument został przygotowany przez Departament Doradztwa Europejskiego Grant Thornton.

W pierwszej części opracowania przedstawiamy, kto i z jakich programów pomocowych może skorzystać. Sporo miejsca poświęcamy niezwykle istotnemu tematowi, którym jest prawidłowe określenie wielkości przedsiębiorstwa z perspektywy przepisów unijnych. Nie jest to temat łatwy, a w wielu organizacjach powiązanych kapitałowo oraz osobowo, często wymaga wnikliwej analizy, która już na początku pozwala na uniknięcie błędów z doborem odpowiednich konkursów, w których można aplikować o środki unijne.

Druga część dokumentu dotyczy programów sektorowych, których w obecnej perspektywie unijnej znalazło się kilkanaście oraz programów skierowanych do obszarów rolnych i rybackich.

Trzecia część przybliża temat działalności B+R. Staraliśmy się wyjaśnić, jak należy rozumieć oraz w jaki sposób odróżnić badania przemysłowe od prac rozwojowych. W tej części poruszamy również temat zachęt dla przedsiębiorców na prowadzenie prac B+R. Korzystając z wiedzy doradcy z zespołu podatków przyglądamy się, w jaki sposób można skorzystać z ulgi podatkowej przeznaczonej na ten cel.

Ostatnia część opracowania dotyczy etapu realizacji projektu. Szczegółowo omówione zostały tu obowiązki wynikające z przywileju otrzymania dofinansowania. Analizujemy wszystkie etapy, począwszy od podpisania umowy, poprzez rzeczową realizację projektu oraz kontrolę i sprawozdawczość, kończąc na fazie trwałości projektu.

Opracowanie nie wyczerpuje tematu, wskazuje jednak na najważniejsze aspekty dotyczące ubiegania się o fundusze unijne.

Mam nadzieję, że pomoże ono Państwu w podjęciu świadomych decyzji biznesowych, będąc również interesującą lekturą.

Szymon Wróblewski

Partner

Grant Thornton

PODZIAŁ ŚRODKÓW, CZYLI GDZIE JEST MÓJ KAWAŁEK TORTU

Na lata 2014-2020 Unia Europejska przeznaczyła dla Polski 82,5 mld euro.

Agnieszka Wykrzykowska

agnieszka.wykrzykowska@pl.gt.com

Głównym kryterium podziału środków finansowych w Unii Europejskiej na poszczególne państwa członkowskie jest poziom produktu krajowego brutto (PKB) na mieszkańca. Regiony o PKB na mieszkańca na poziomie 75% - 90% średniego poziomu unijnego zaliczane są do regionów w okresie przejściowym, a bardziej rozwinięte to te, których PKB na mieszkańca osiąga przynajmniej 90%.

Poziom PKB w Polsce na mieszkańca osiąga niecałe 70% średniego poziomu UE. Tylko województwo mazowieckie przekracza granicę 75% i znajduje się w grupie regionów lepiej rozwiniętych.

Największe pieniądze w latach 2014-2020 Polska zainwestuje w infrastrukturę transportową (drogową i kolejową), ale największy wzrost wydatków, w porównaniu do poprzedniej perspektywy finansowej (2007-2013), nastąpi w sferze innowacyjności i wsparcia przedsiębiorców.

Obok bezzwrotnych dotacji, Unia Europejska udostępni także tzw. instrumenty zwrotne, czyli pożyczki i kredyty. Korzystać z nich mogą przede wszystkim przedsiębiorcy.

Perspektywa finansowa na lata 2014-2020 wdrażana jest w Polsce poprzez programy krajowe oraz regionalne.

PROGRAMY KRAJOWE

Tabela 1. Programy krajowe i przeznaczone na ich realizacje fundusze

NAZWA PROGRAMU KRAJOWEGO	FUNDUSZE UE
Program Infrastruktura i Środowisko	27,4 mld euro
Program Inteligentny Rozwój	8,6 mld euro
Program Wiedza Edukacja Rozwój	4,7 mld euro
Program Polska Cyfrowa	2,2 mld euro
Program Polska Wschodnia	2 mld euro
Program Pomoc Techniczna	0,7 mld euro
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	8,5 mld euro
Program Rybactwo i Morze	0,5 mld euro

Najwięcej środków przeznaczono na **Program Infrastruktura i Środowisko**, który wspiera działania związane z ochroną środowiska, rozwojem infrastruktury technicznej oraz bezpieczeństwem energetycznym.

Drugim co do wielkości środków jest **Program Inteligentny Rozwój**. Jest to program finansujący badania, rozwój i innowacje. Duże wsparcie z tego programu przeznaczone jest dla przedsiębiorców, którzy zainteresowani są prowadzeniem przedsięwzięć badawczo-rozwojowych, których wyniki znajdą praktyczne zastosowanie w gospodarce.

Celem **Programu Wiedza Edukacja Rozwój** jest przede wszystkim poprawa polityki i działań publicznych na rzecz rynku pracy i edukacji. **Program Polska Cyfrowa** ma natomiast na celu zwiększenie dostępności do Internetu, upowszechnienie korzystania z komputerów oraz stworzenie e-administracji, która umożliwi załatwianie wielu spraw bez konieczności wizyty w urzędzie.

Program Polska Wschodnia jest programem dla województw Polski Wschodniej, mającym na celu wzrost konkurencyjności i innowacyjności tego makroregionu poprzez wsparcie innowacyjności i rozwoju badań oraz zwiększeniu atrakcyjności inwestycyjnej.

Program Pomoc Techniczna ma zapewnić sprawne działanie instytucji wdrażających fundusze oraz zapewnić odpowiednią informację i promocję środków europejskich.

Celem głównym **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich** jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, a **Programu Rybactwo i Morze** wsparcie rybołówstwa morskiego, śródlądowego, akwakultury oraz przetwórstwa.

PROGRAMY REGIONALNE

Poza programami krajowymi, fundusze unijne rozdysponowywane są za pomocą 16 programów regionalnych. Ich celem jest wspieranie rozwoju poszczególnych województw. Ogromne pieniądze z tych programów są przeznaczone dla firm.

Wszystkie 16 województw zamierza na wsparcie biznesu przeznaczyć łącznie 10,5 mld EUR, a więc 33,2% dostępnych im funduszy unijnych.

Wykres 1. Struktura unijnego wsparcia w regionalnych programach operacyjnych na lata 2014-2020*

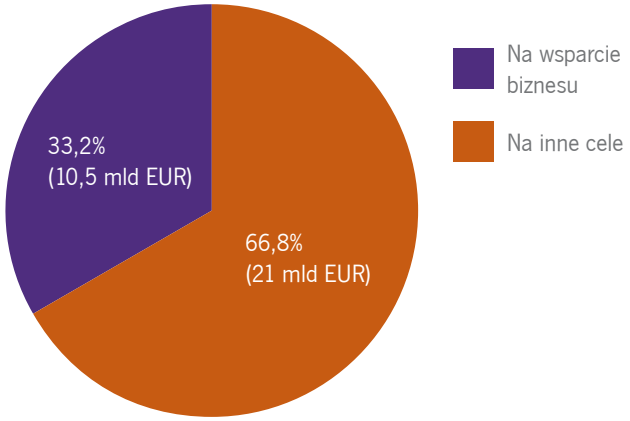

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów przyjętych przez województwa: programów operacyjnych i szczegółowych opisów osi priorytetowych (wg stanu na 13 lipca 2015 r.).

*Jako wsparcie biznesu uznajemy zarówno bezpośrednie dotacje dla sektora przedsiębiorstw (dotacje dla firm na inwestycje w sprzęt, badania i rozwój oraz na szkolenia dla pracowników), jak również działania pośrednie, które mają sprzyjać wzrostowi gospodarczemu regionu (wsparcie na projekty aktywizacji zawodowej ludności, rozbudowę infrastruktury naukowej w dziedzinie badań i rozwoju oraz otoczenie biznesu, np. wsparcie dla instrumentów finansowych skierowanych do przedsiębiorstw).

Wykres 2. Odsetek pieniędzy, jakie poszczególne województwa w swoich regionalnych programach operacyjnych na lata 2014-2020 przeznaczyły na wsparcie biznesu (w % całości wsparcia z UE)

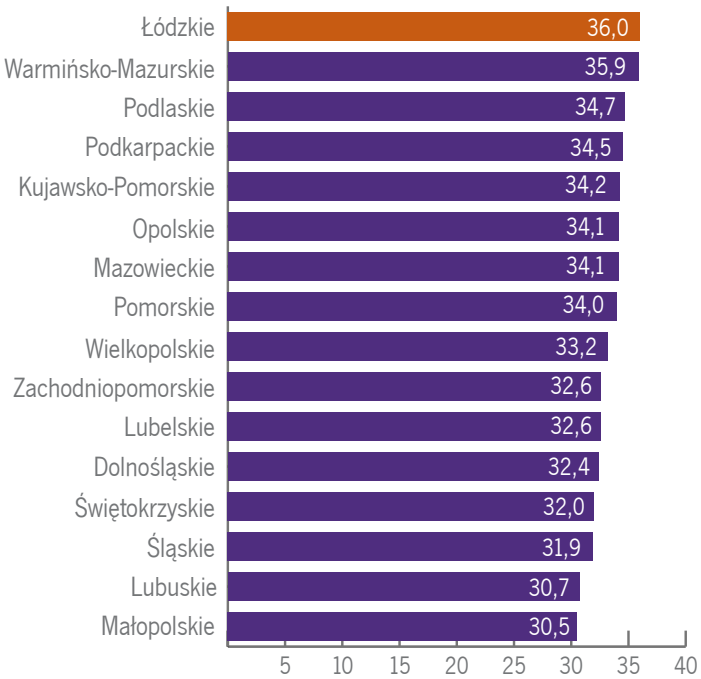

Istnieją spore różnice między poszczególnymi województwami w ich podejściu do wsparcia dla biznesu. Najmocniej swoich przedsiębiorców wspierają władze województwa łódzkiego. Na szeroko rozumianą przedsiębiorczość regionu przeznaczyły 812,6 mln EUR, a więc 36% całego dostępnego im wsparcia z UE. Ponadto, firmy w województwie łódzkim mogą liczyć na dość szeroką i zróżnicowaną ofertę pomocową, np. otrzymają 202 mln EUR na badania i rozwój, 170 mln EUR na inwestycje w środki trwałe i 17 mln EUR na pomoc w ekspansji zagranicznej.

Najmniej pieniędzy na biznes z funduszy unijnych przeznaczyły natomiast władze województwa małopolskiego. Zapisały na ten cel w swoim programie operacyjnym 877,3 mln EUR, a więc zaledwie 30,2% wszystkich dostępnych funduszy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów przyjętych przez województwa: programów operacyjnych i szczegółowych opisów osi priorytetowych (wg stanu na 13 lipca 2015 r.).

Wsparcie innowacyjności

Najbardziej proinnowacyjnym województwem w Polsce jest mazowieckie. Jego władze na wspieranie badań i rozwoju przeznaczyły co piąte euro.

Łącznie regiony zamierzają wydać na badania i rozwój 2,38 mld EUR, a więc 7,6% dostępnego wsparcia z Unii. Oznacza to, że wsparcie innowacyjności nie jest priorytetem dla regionalnych władz, ale też obszar ten nie został przez nie całkowicie zepchnięty na margines.

Wykres 3. Odsetek pieniędzy, jakie poszczególne województwa zamierzają w swoich regionalnych programach operacyjnych na lata 2014-2020 przeznaczyć na wsparcie innowacyjności (w % całości wsparcia z UE)

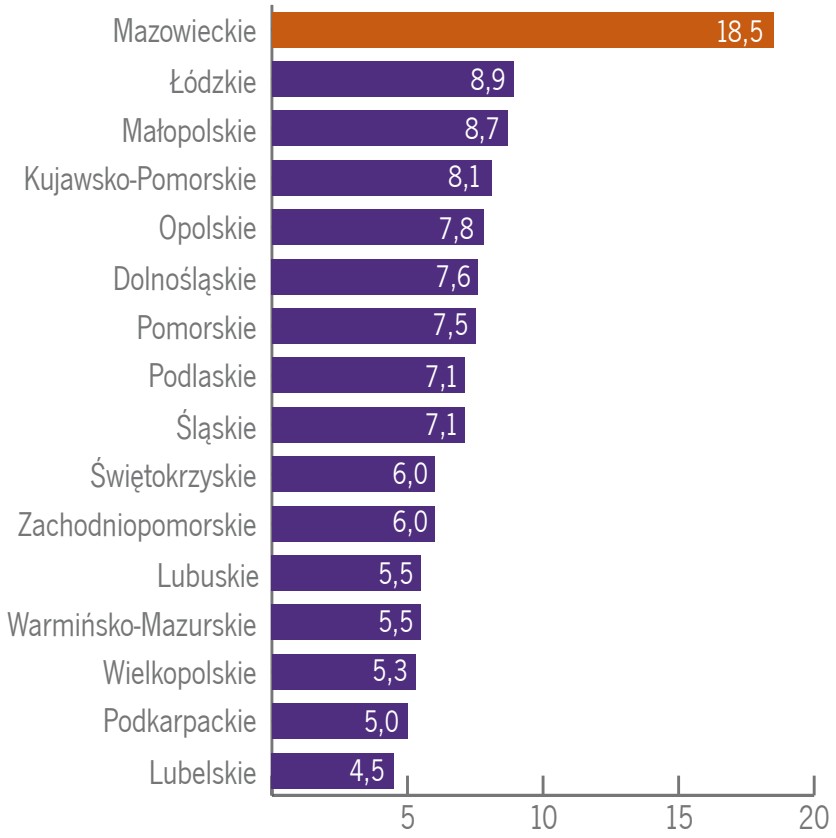

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów przyjętych przez województwa: programów operacyjnych i szczegółowych opisów osi priorytetowych (wg stanu na 13 lipca 2015 r.).

W wydatkach poszczególnych regionów na innowacje zarysowują się jednak jeszcze większe różnice niż w poprzednim zestawieniu. Okazuje się, że zdecydowanie najbardziej proinnowacyjne są władze województwa mazowieckiego.

Na wsparcie badań i rozwoju przeznaczyły aż 386,3 mln EUR, czyli aż 18% wszystkich dostępnych pieniędzy z Unii. To ponad dwukrotnie więcej niż jakiekolwiek inne województwo.

JESTEM DUŻY CZY MAŁY, WIELKOŚĆ FIRMY Z PERSPEKTYWY PRZEPISÓW UE

Dotacje unijne skierowane do przedsiębiorców mają często określone – w zależności od wielkości firmy – zróżnicowane możliwości jej otrzymania i poziomy dofinansowania. Dlatego też szczególnie ważnym etapem przygotowującym firmę do ubiegania się o wsparcie jest precyzyjne określenie, czy firma zalicza się do mikro-, małych, średnich czy dużych przedsiębiorstw.

Jolanta Wojciechowska

jolanta.wojciechowska@pl.gt.com

Zgodnie z definicją zawartą w Załączniku I do Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu, **za przedsiębiorstwo uważa się podmiot prowadzący działalność gospodarczą bez względu na jego formę prawną**.

Zgodnie z powyższym dla uznania, że mamy do czynienia z przedsiębiorstwem wystarczającym jest stwierdzenie, że określony podmiot prowadzi działalność gospodarczą, przy czym bez znaczenia pozostaje forma prawna, w jakiej przedsiębiorstwo funkcjonuje na rynku.

Czynniki określające wielkość przedsiębiorstwa:

- **Poziom zatrudnienia**
- **Własność**
- **Obrót roczny**
- **Partnerstwa**
- **Suma bilansowa**
- **Powiązania**

O wielkości przedsiębiorstwa decydują: poziom zatrudnienia oraz dane finansowe, czyli suma bilansowa i/ lub wielkość rocznego obrotu. Przy ustalaniu wielkości przedsiębiorstwa należy także wziąć pod uwagę, czy firma ma dostęp do dodatkowych zasobów, np. ze względu na fakt, że należy do większego przedsiębiorstwa, jest powiązana z innymi przedsiębiorstwami lub jest ich partnerem. Kluczowe jest więc określenie, czy firma nie pozostaje w związkach kapitałowych bądź osobowych z innymi podmiotami.

Z tego też względu, kwestią fundamentalną dla oceny kategorii przedsiębiorstwa jest ustalenie, czy przedsiębiorstwo funkcjonuje na rynku jako podmiot samodzielny, czy też w powiązaniu lub w partnerstwie z innymi przedsiębiorstwami. **Nierzetelne określenie swojego statusu przez wnioskodawcę może skutkować nie tylko odrzuceniem wniosku o dofinansowanie, lecz także odmową podpisania umowy o dofinansowanie, a na etapach realizacji i kontroli projektu – rozwiązaniem umowy o dofinansowanie.**

Status przedsiębiorstwa:

W wyniku analizy statusu, przedsiębiorstwo można zaliczyć do jednej z trzech grup:

Powiązane

Partnerskie

Samodzielne

Przedsiębiorstwa powiązane

Za podmioty powiązane należy uznać takie, z których jeden może wywierać na drugi dominujący wpływ:

► ma większość praw głosu w innym przedsiębiorstwie w roli udziałowca/akcjonariusza lub członka;

► przedsiębiorstwo ma prawo wyznaczyć lub odwołać większość członków organu administracyjnego, zarządzającego lub nadzorczego innego przedsiębiorstwa;

► przedsiębiorstwo ma prawo wywierać dominujący wpływ na inne przedsiębiorstwo zgodnie z umową zawartą z tym przedsiębiorstwem lub postanowieniami w jego statucie lub umowie spółki;

► przedsiębiorstwo będące udziałowcem/akcjonariuszem lub członkiem innego przedsiębiorstwa kontroluje samodzielnie, zgodnie z umową z innymi udziałowcami/akcjonariuszami lub członkami tego przedsiębiorstwa, większość praw głosu udziałowców/akcjonariuszy lub członków w tym przedsiębiorstwie.

Skutek

Oprócz danych badanego przedsiębiorstwa uwzględniamy 100% danych wszystkich przedsiębiorstw powiązanych.

Bezpośredni typ powiązań:

(przedsiębiorstwo-przedsiębiorstwo)

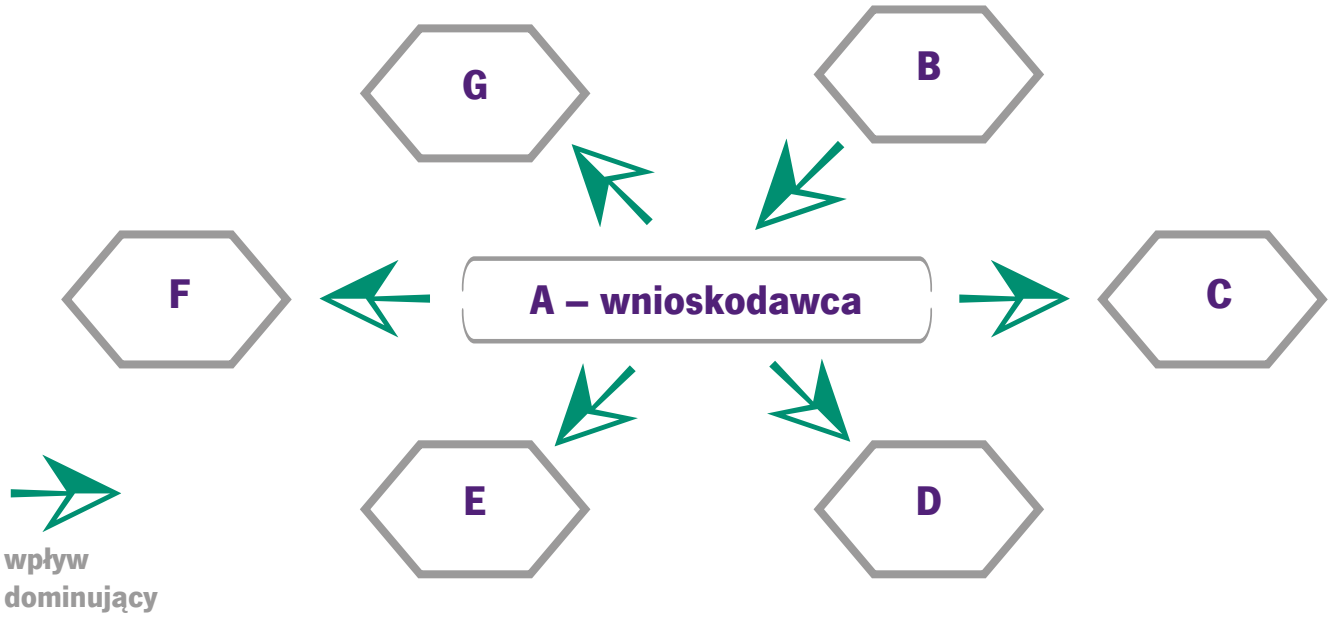

Wielkość przedsiębiorstwa A =
100% A + 100% B + 100% C + 100% D + 100% E + 100% F + 100% G

Pośredni typ powiązań:

(poprzez: inwestorów, inne przedsiębiorstwo, osobę fizyczną, grupę osób pozostających w relacjach rodzinnych)

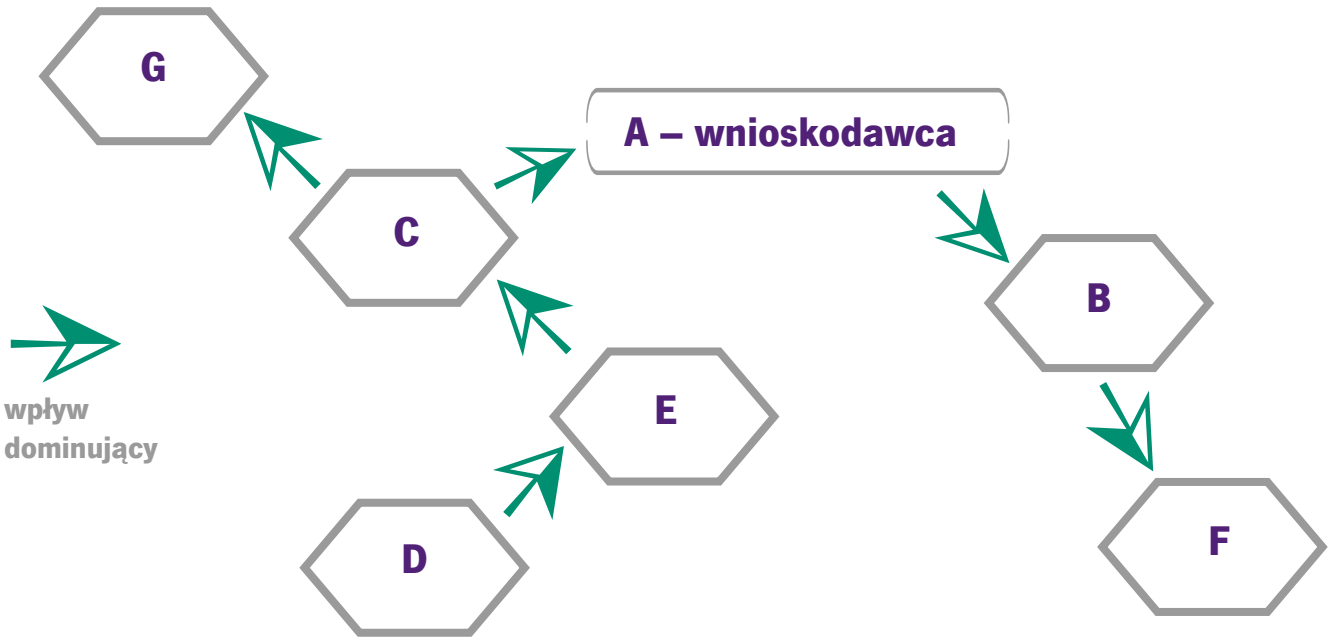

Przedsiębiorstwa partnerskie

Przedsiębiorstwami pozostającymi w stosunku partnerskim są firmy, które:

► zachodzą między nimi relacje funkcjonalne w postaci działania na rynku wyższego szczebla **(typu upstream – rynek dystrybucji)** oraz na rynku niższego szczebla **(typu downstream - rynek produkcji i dostaw)**;

► zachodzą pomiędzy nimi relacje kapitałowe w postaci posiadania przez jeden podmiot 25% lub więcej udziału w kapitale lub prawach głosu drugiego podmiotu, który to udział bezwzględnie nie może umożliwiać sprawowania całkowitej kontroli nad jednym przedsiębiorstwem przez drugie.

Skutek

Oprócz danych badanego przedsiębiorstwa uwzględniamy odpowiedni procent danych każdego z przedsiębiorstw partnerskich.

Przykład 1 – partnerstwo bezpośrednie:

Partnerstwo wnioskodawcy (A) z przedsiębiorstwami B i C. Kierunek strzałki oznacza posiadanie udziałów/praw głosu przez jedno przedsiębiorstwo w drugim, a wartości procentowe oznaczają poziom udziałów/praw głosu.

Wielkość przedsiębiorstwa A =
100% A + 30% B + 40% C

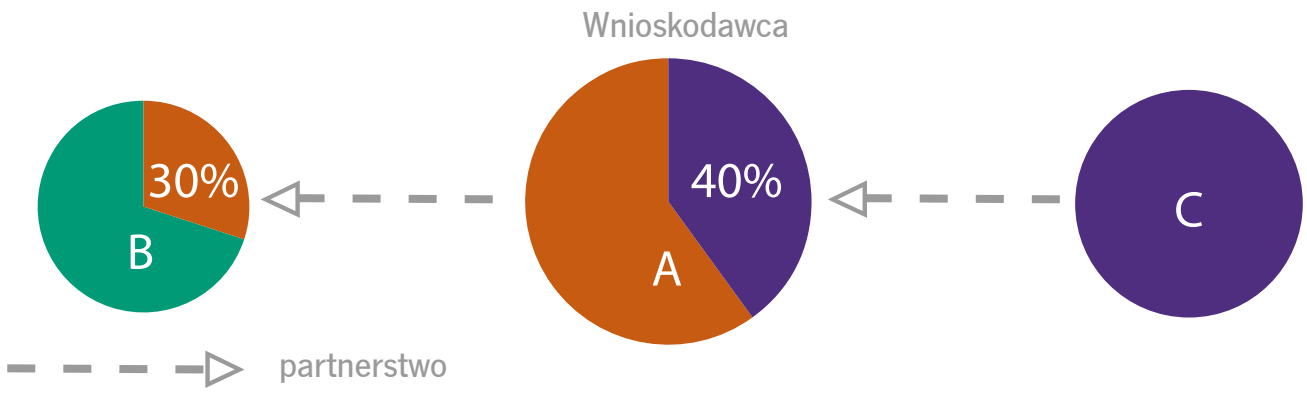

Przykład 2 – partnerstwo pośrednie:

Może zaistnieć sytuacja, w której zachodzą **pośrednie relacje** pomiędzy przedsiębiorstwami skutkujące koniecznością uwzględnienia danych przedsiębiorstwa „pośrednio partnerskiego" względem wnioskodawcy dla określenia statusu przedsiębiorstwa aplikującego o dofinansowanie.

Wielkość przedsiębiorstwa A =
100% A + 45% B + 30% C + 40% D + 30% E + 30% F

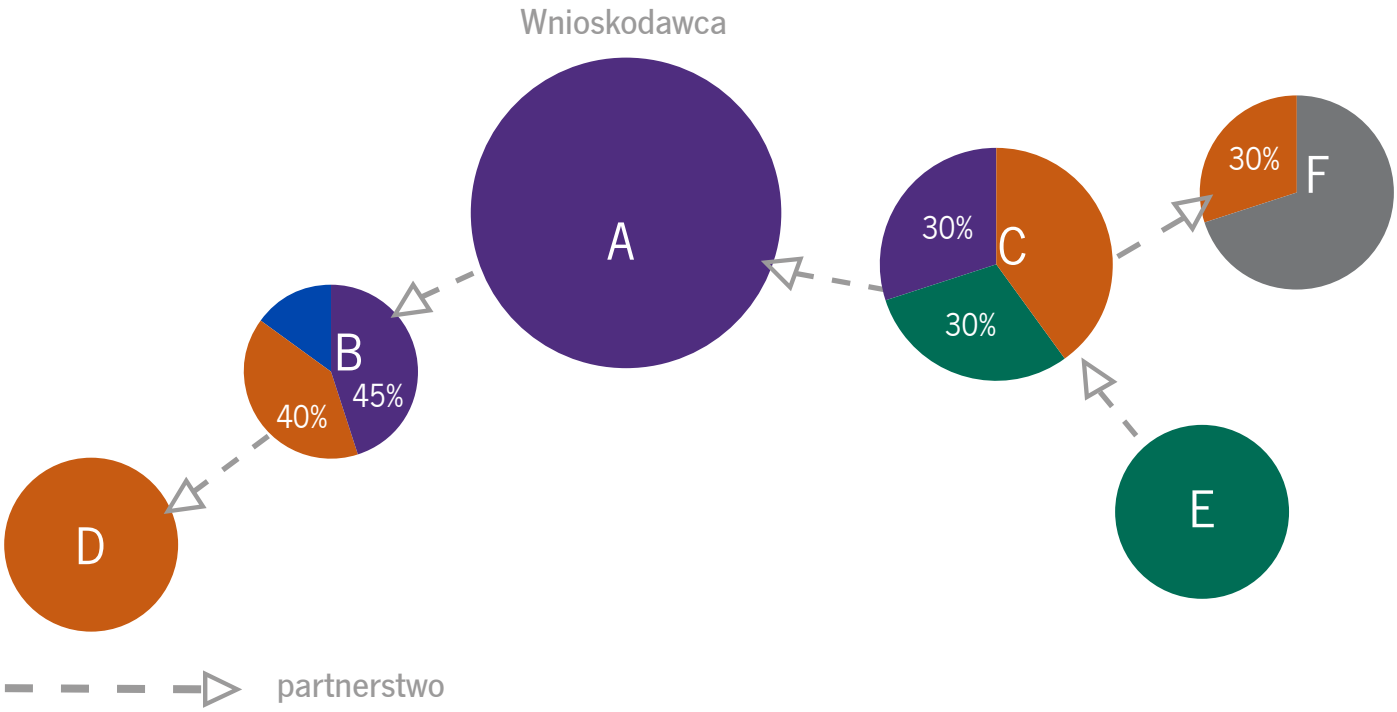

Przedsiębiorstwa samodzielne

Za przedsiębiorstwo samodzielne uznaje się takie, które:

► posiada mniej niż 25% kapitału lub głosów w innym przedsiębiorstwie,

► inne przedsiębiorstwa posiadają mniej niż 25% kapitału lub głosów w tym przedsiębiorstwie,

► nie jest przedsiębiorstwem powiązanym.

Przedsiębiorstwo można zakwalifikować jako samodzielne i nie posiadające żadnych przedsiębiorstw partnerskich, nawet jeśli niżej wymienieni inwestorzy osiągnęli lub przekroczyli pułap 25%, pod warunkiem że nie są oni powiązani, indywidualnie ani wspólnie, z danym przedsiębiorstwem:

► publiczne korporacje inwestycyjne, spółki kapitałowe podwyższonego ryzyka, osoby fizyczne lub grupy osób prowadzące regularną działalność inwestycyjną podwyższonego ryzyka, które inwestują w firmy nienotowane na giełdzie (tzw. „anioły biznesu"), pod warunkiem że całkowita kwota inwestycji tych inwestorów w jedno przedsiębiorstwo nie przekroczy 1.250.000 EUR;

► uczelnie wyższe lub ośrodki badawcze nie nastawione na zysk;

► inwestorzy instytucjonalni, w tym regionalne fundusze rozwoju;

► niezależne władze lokalne jednostki administracyjnej z rocznym budżetem poniżej 10 milionów EUR oraz liczbą mieszkańców poniżej 5 000.

Skutek

Uwzględniamy jedynie dane badanego przedsiębiorstwa.

KATEGORIE PRZEDSIĘBIORSTW

Po ustaleniu statusu przedsiębiorstwa zgodnie z zasadami opisanymi wcześniej, można przystąpić do określenia jego wielkości.

Wielkość przedsiębiorstwa	Zatrudnienie (w rocznych jednostkach rozliczeniowych)	Roczny obrót (mln EUR)	Suma bilansowa (mln EUR)
duże	≥ 250	≥ 50	> 43
średnie	< 250	≤ 50	≤ 43
małe	< 50	≤ 10	≤ 10
mikro	< 10	≤ 2	≤ 2

Do stwierdzenia, do której spośród trzech kategorii należy zaliczyć przedsiębiorstwo, pierwszeństwo ma badanie wskaźnika poziomu zatrudnienia.

Do pozostania w danej kategorii, oprócz wskaźnika poziomu zatrudnienia, **decydujące jest zachowanie choćby jednego spośród wyników finansowych na poziomie poniżej przewidzianego progu.**

Przykład 1: Przedsiębiorstwo zatrudniające 40 pracowników i posiadające roczny obrót niższy niż 10 mln EUR oraz całkowitą sumę bilansową na poziomie powyżej 10 mln EUR utrzymuje status małego przedsiębiorstwa.

Przekroczenie obu progów finansowych automatycznie skutkuje zaliczeniem do wyższej kategorii.

Przykład 2: Przedsiębiorstwo zatrudniające 40 pracowników, którego obrót oraz całkowita suma bilansowa przekraczają 10 mln EUR lecz pozostają poniżej progu 50 mln EUR (przychody netto) i 43 mln EUR (suma bilansowa) zakwalifikowane zostałoby do kategorii małych przedsiębiorstw.

Pułap zatrudnienia

Dla określenia wskaźnika poziomu zatrudnienia należy ustalić liczbę **rocznych jednostek roboczych (RJR)** zdefiniowanych jako liczba pracowników zatrudnionych na pełnych etatach w obrębie danego przedsiębiorstwa lub w jego imieniu w ciągu całego uwzględnianego roku referencyjnego.

W skład personelu wchodzą:

- pracownicy
- osoby pracujące dla przedsiębiorstwa, podlegające mu i uważane za pracowników na mocy prawa krajowego
- właściciele-kierownicy
- partnerzy prowadzący regularną działalność w przedsiębiorstwie i czerpiący z niego korzyści finansowe
- członkowie zarządu, rady nadzorczej, prokurenci (niezależnie od tego na jakiej podstawie świadczą usługi)

Praca osób, które nie przepracowały pełnego roku, które pracowały w niepełnym wymiarze godzin bez względu na długość okresu zatrudnienia, lub pracowników sezonowych jest obliczana jako część ułamkowa RJR.

Do wskaźnika poziomu zatrudnienia **nie należy wliczać** praktykantów lub studentów odbywających szkolenie zawodowe na podstawie umowy o praktyce lub szkoleniu zawodowym oraz osób przebywających na urlopie macierzyńskim lub wychowawczym.

Pułap finansowy

W celu obliczenia **rocznego obrotu** należy wziąć pod uwagę przychód, jaki przedsiębiorstwo uzyskało ze sprzedaży produktów i świadczenia usług w ciągu danego roku, bez uwzględnienia podatków od wartości dodanej (VAT) oraz innych podatków pośrednich (przychody netto).

W celu obliczenia **całkowitego bilansu rocznego** należy wziąć pod uwagę wartość aktywów przedsiębiorstwa (suma bilansowa).

Zmiana statusu

Jeżeli dane przedsiębiorstwo stwierdza, że w skali rocznej przekroczyło pułapy zatrudnienia lub pułapy finansowe, lub spadło poniżej tych pułapów, **zmiana statusu następuje tylko wówczas, gdy zjawisko to powtórzy się w ciągu dwóch kolejnych okresów obrachunkowych.**

JAKIE BRANŻE MOGĄ LICZYĆ NA PROGRAMY SEKTOROWE?

Programy badawczo-rozwojowe mają na celu wykorzystanie nauki dla podniesienia poziomu cywilizacyjnego kraju. Zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności polskiej gospodarki ma zapewnić wzrost nakładów na działalność B+R. Instrumentami mającymi zagwarantować efektywne wydatkowanie środków są programy strategiczne – służące rozwiązywaniu istotnych problemów technicznych, naukowych lub społecznych – oraz programy sektorowe – kierowane do wybranych branż programy B+R.

Strategiczne programy NCBR – odpowiedź na konkretne problemy techniczne, naukowe i społeczne

Strategiczne programy badań naukowych i prac rozwojowych to wysokobudżetowe programy wynikające z polityki naukowej i innowacyjnej państwa, służące rozwojowi społecznemu i gospodarczemu Polski. Program strategiczny składa się z projektów służących rozwiązywaniu konkretnych problemów technicznych, naukowych lub społecznych.

Konkursy na realizację projektów mają charakter top-down, co oznacza, że wnioskodawcy powinni w pełni uwzględnić określone w ogłoszeniu konkursowym wymagania. Realizacja programów strategicznych przyczynia się do konsolidacji najlepszych zespołów badawczych i integracji środowisk naukowych i gospodarczych wokół zagadnień kluczowych dla rozwoju kraju.

Monika Jasieniecka

monika.jasieniecka@pl.gt.com

Rodzaje strategicznych programów	Obszary problemowe będące przedmiotem programu
„Nowoczesne technologie materiałowe” **TECHMATSTRATEG**	► Technologie materiałów konstrukcyjnych ► Technologie materiałów fotonicznych i nanoelektronicznych ► Bezodpadowe technologie materiałowe i technologie biodegradowalnych materiałów inżynierskich
„Środowisko naturalne, rolnictwo i leśnictwo” **BIOSTRATEG**	► Bezpieczeństwo żywnościowe i bezpieczeństwo żywności ► Racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodnej ► Przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu, ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa ► Ochrona bioróżnorodności oraz zrównoważony rozwój rolniczej przestrzeni produkcyjnej ► Leśnictwo i przemysł drzewny
„Profilaktyka i leczenie chorób cywilizacyjnych” **STRATEGMED**	► Kardiologia i kardiochirurgia ► Onkologia ► Neurologia i zmysły ► Medycyna regeneracyjna

Sektorowe programy B+R – do jakich branż są skierowane?

Programy sektorowe służą realizacji dużych przedsięwzięć badawczo-rozwojowych istotnych dla rozwoju poszczególnych branż/sektorów gospodarki. Są one odpowiedzią na potrzeby zgłaszane przez zrzeszonych przedsiębiorców, którzy działają w danym sektorze i reprezentują go. W programach sektorowych inicjatorem wspólnego przedsięwzięcia jest grupa podmiotów, które występują w imieniu branży, przedstawiając zarys agendy badawczej wraz z konkretnym zapotrzebowaniem sektora na prace B+R.

Dofinansowanie w ramach sektorowych programów B+R udzielane jest w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój na realizację projektów, które obejmują badania przemysłowe i prace rozwojowe lub prace rozwojowe. Wsparcie kierowane jest na projekty wpisujące się w Krajową Inteligentną Specjalizację, w tym nowe specjalizacje wynikające z procesu przedsiębiorczego odkrywania.

Pierwszymi branżami, dla których Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBR) w 2015 r. rozpoczęło nabory wniosków o dofinansowanie, były sektory: **lotniczy, medyczny i chemiczny**.

W pierwszej połowie 2016 r. zostały otwarte nabory wniosków dla przedsiębiorców z **branży włókienniczej, stalowej, producentów gier wideo oraz producentów systemów bezzałogowych**.

W drugiej połowie 2016 r. ogłoszono konkursy dla firm z **sektora motoryzacyjnego, elektroenergetycznego, producentów taboru szynowego oraz producentów urządzeń i systemów do generacji energii oraz zarządzania systemami i elementami energetyki rozproszonej lub rozsianej**.

Nazwa programu	Dedykowany sektor
INNOCHEM	Chemiczny
INNOLOT	Lotniczy
INNOMED	Medyczny
INNOTEXTILE	Włókienniczy
INNOSTAL	Stalowy
INNOSBZ	Producenci systemów bezzałogowych
GAMEINN	Producenci gier wideo
INNOTABOR	Producenci taboru szynowego
INNOMOTO	Motoryzacyjny
PBSE	Elektroenergetyczny
IUSER	Producenci urządzeń i systemów do generacji energii oraz zarządzania systemami i elementami energetyki rozproszonej lub rozsianej

Aktualnie, NCBR ocenia wnioski złożone przez przedsiębiorców reprezentujących sektory: **recyklingu surowców mineralnych i drewna, farmaceutyczny, neuromedycyny, meblarski i leśno-drzewny.**

Jeśli ocena wniosków zakończy się pozytywnie, NCBR opracuje dokumentację konkursową i utworzy program sektorowy, w ramach którego przedsiębiorstwa będą mogły aplikować o środki.

PROW I PORIM, CZYLI…

PROW i PORiM, czyli jakie wsparcie z programów dla rolnictwa i rybactwa mogą otrzymać przedsiębiorcy.

PROW i PORiM to programy dedykowane odpowiednio dla sektora rolnego i rybackiego. Ich głównym celem jest podnoszenie konkurencyjności podmiotów działających we wskazanych branżach. Na pierwszy rzut oka może się wydawać, że programy te skierowane są jedynie dla osób żyjących z uprawy roli lub rybołówstwa. Nic bardziej mylnego. Zarówno PROW jak i PORiM swoje wsparcie kierują również dla przedsiębiorców działających w sektorze rolnym i rybackim.

Barbara Kaczor

barbara.kaczor@pl.gt.com

Co to jest PROW i PORiM

PROW, czyli Program Rozwoju Obszarów Wiejskich jest instrumentem finansowym służącym rozwojowi obszarów wiejskich. W latach 2014-2020 głównym zadaniem programu jest wzrost konkurencyjności rolnictwa, oczywiście z uwzględnieniem celów środowiskowych. Łączne środki przewidziane na realizację programu wynoszą aż 13,5 mld euro (z czego ponad 8,6 mld euro to środki z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, a 4,9 mld euro to krajowe środki publiczne). Na działania związane ze **wspieraniem przedsiębiorczości** na obszarach wiejskich przeznaczono **ponad miliard euro**.

PORiM, czyli Program Operacyjny „Rybactwo i Morze" finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR) w latach 2014-2020 będzie realizował następujące priorytety:

- Promowanie zrównoważonego, innowacyjnego i konkurencyjnego rybołówstwa,
- Wspieranie zrównoważonej, innowacyjnej i konkurencyjnej akwakultury,
- Wspieranie wdrażania Wspólnej Polityki Rybołówstwa,
- Zatrudnienie i spójność terytorialna na obszarach rybackich,
- Wspieranie wprowadzania do obrotu i przetwarzania,
- Zintegrowana Polityka Morska,
- Pomoc techniczna.

Na ich realizację Polska otrzymała **ponad 531 mln euro z EFMR** (jest to jedna z najwyższych alokacji w Unii Europejskiej), co razem z wkładem krajowym (około 179 mln euro) daje kwotę ponad 700 mln euro.

Pomimo że obecna perspektywa unijna zbliża się do półmetka, w programie nic się nie dzieje. Do połowy 2016 r. nie pojawiły się nabory wniosków. Taki stan rzeczy spowodowany jest opóźnieniem w publikacji rozporządzeń UE związanych z wdrażaniem Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego. Dopiero po opublikowaniu tych aktów prawnych w maju 2014 r. poszczególne państwa członkowskie mogły rozpocząć prace nad programami krajowymi. PO „Rybactwo i Morze" na lata 2014-2020 został zatwierdzony przez Komisję Europejską w październiku 2015 r. Od tego czasu trwają prace nad opracowaniem projektów rozporządzeń wykonawczych do ustawy o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem EFMR*, która to ustawa stanowi podstawę do wdrażania PORiM w Polsce.

* Dz. U. z 2015 r., poz. 1358

PROW – jakie wsparcie oferuje przedsiębiorcom

W Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zaplanowano w ramach „Wzmacniania przedsiębiorczości" następujące operacje, których beneficjentami są przedsiębiorcy:

- Rozwój przedsiębiorczości – rozwój usług rolniczych,
- Przetwórstwo i marketing produktów rolnych.

W obu przypadkach wsparcie kierowane jest do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP).

Rozwój usług rolniczych

W ramach działania wsparcie otrzymają inwestycje dotyczące działalności polegającej na świadczeniu usług rolniczych przez mikro i małych przedsiębiorców świadczących już takie usługi przez co najmniej 2 lata. Dofinansowanie w wysokości 50% kosztów kwalifikowanych (max. 500 tys. zł) będzie można przeznaczyć na zakup maszyn, urządzeń i sprzętu komputerowego, które będą użytkowane do świadczenia usług rolniczych. Wspierane będą przede wszystkim te operacje, które prowadzić będą do poprawy dostępności oferty nowoczesnych usług rolniczych.

Przetwórstwo i marketing produktów rolnych

Pomoc na inwestycje materialne i niematerialne w przetwórstwo i marketing produktów rolnych adresowana jest do mikro, małych i średnich przedsiębiorców, którzy działają w sektorze przetwórstwa lub handlu hurtowego produktami rolnymi oraz do rolników chcący rozpocząć działalność gospodarczą w tej sferze. W perspektywie 2014-2020 wsparcie dla przetwórstwa będzie obejmowało jedynie przetwarzanie produktów wymienionych w Załączniku I do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Branże, których dotyczy wskazywany załącznik mają największy wpływ na dochody osiągane w polskim rolnictwie oraz na jego zintegrowanie w łańcuchu żywnościowym, gdyż w ich przypadku istnieje obowiązek realizowania przez zakłady przetwórcze długoterminowych umów na dostawę produktów rolnych. Pomoc uzyskają także branże niszowe, np. len, a to ze względu na konieczność zachowania zróżnicowanej produkcji rolnej i ich innowacyjny charakter.

Pozostałe branże nie wymienione w tym załączniku i tym samym nie mogące uzyskać wsparcia z PROW to tzw. branże wysoko rentowne.

Korzystający ze wsparcia w ramach tego poddziałania będą mogli zakupić potrzebny sprzęt, maszyny i oprogramowanie, sfinansować koszty budowy, wdrożenia nowych systemów czy uzyskania patentów i licencji. Dodatkowo wspierane inwestycje będą miały charakter prośrodowiskowy i innowacyjny (dofinansowanie będzie można pozyskać na inwestycje związane ze zmniejszaniem obciążeń dla środowiska czy wprowadzeniem w przedsiębiorstwie nowych produktów lub technologii). Refundacja obejmie koszty inwestycji kwalifikującej się do wsparcia, w wysokości do 50% kosztów kwalifikowalnych.

PORiM – jakie wsparcie oferuje przedsiębiorcom

Wśród celów szczegółowych programu „Rybactwo i morze" na lata 2014-2020 znalazło się:

► Podnoszenie konkurencyjności i rentowności przedsiębiorstw z sektora rybołówstwa, w tym floty łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego, oraz poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy,

► Zwiększenie konkurencyjności i rentowności przedsiębiorstw sektora akwakultury, w tym poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy, w szczególności w MŚP,

► Wspieranie wzmacniania rozwoju technologicznego oraz innowacji, w tym zwiększania efektywności energetycznej i transferu wiedzy.

W perspektywie 2014-2020 **oprócz rybołówstwa morskiego, wspierane będzie również rybołówstwo śródlądowe, akwakultura oraz w niewielkim zakresie przetwórstwo.**

Nowością są usługi związane z zarządzaniem, zastępstwem i doradztwem dla gospodarstw akwakultury. PORiM oferuje pomoc finansową np. na zakup usług doradczych o charakterze technicznym, naukowym, prawnym, środowiskowym lub gospodarczym.

Rybołóstwo

Działania w tym zakresie będą ukierunkowane przede wszystkim na **poprawę rentowności** podmiotów działających w sektorze rybołówstwa, w tym **dywersyfikację działalności** oraz **zróżnicowanie źródeł dochodów**. Dofinansowanie otrzymają jedynie te projekty, które pozwolą na zapewnienie zrównoważonego zarządzania zasobami wód morskich i śródlądowych, a także skuteczniejszego wykorzystania zasobów oraz innowacyjnego wykorzystania odrzutów i przyłowów. Ponadto duży nacisk w obecnej perspektywie będzie położony na wzmocnienie powiązań i współpracy sektora nauki z sektorem rybackim, a także różnicowanie działalności poprzez wykorzystanie uwarunkowań społecznych i środowiskowych rybołówstwa śródlądowego.

Akwakultura

Jednym z podstawowych celów PORiM w latach 2014-2020 jest osiągnięcie i utrzymanie przez Polskę pozycji lidera wśród krajów UE w produkcji ryb pochodzących z akwakultury śródlądowej.
W tym celu wspierane będą działania na rzecz:

► **Podniesienia konkurencyjności i rentowności MŚP z sektora akwakultury** z naciskiem na szeroko rozumiany rozwój i modernizację gospodarstw sektora akwakultury celem zwiększenia ich dochodów. Planowana pomoc będzie uwzględniać różną specyfikę przedsiębiorstw w zależności od hodowanych gatunków i związanej z tym infrastruktury.

► **Zacieśnienia współpracy pomiędzy sektorem nauki a hodowcami** w celu wypracowania innowacyjnych i praktycznych rozwiązań stosowanych w gospodarstwach akwakultury.

► **Wzrostu lub utrzymania poziomu przedsiębiorczości**, m. in. poprzez zmiany pokoleniowe w kadrze zarządzającej przedsiębiorstwami akwakultury, modernizację i rozwój innowacyjnych gospodarstw akwakultury.

► **Pozytywnego oddziaływania gospodarstw akwakultury na środowisko**.

W ramach działań ogólnosektorowych wsparciem zostaną objęte operacje mające na celu podniesienie produkcji, wzrost rentowności i lepsze planowanie. Realizacja tych działań będzie wspierana dofinansowaniem w zakresie:

► Zrównoważonej akwakultury, która świadczy usługi w zakresie ochrony środowiska,

► Zmiany sposobu prowadzenia akwakultury z systemu klasycznego na system recyrkulacyjny,

► Rozwijania i wprowadzania nowych gatunków akwakultury o dobrym potencjale rynkowym,

► Rozwijania i wprowadzania nowych lub ulepszonych produktów, procesów, systemów zarządzania, wiedzy technicznej, naukowej i organizacyjnej,

► Różnicowania działalności prowadzonej w ramach akwakultury (hodowlanej lub uzupełniającej dotychczasową działalność).

Przetwórstwo

W ograniczonym zakresie pomoc skierowano również dla **firm z sektora MŚP zajmujących się przetwórstwem ryb**. Dla podniesienia poziomu konkurencyjności polskiego sektora przetwórstwa produktów rybołówstwa i akwakultury oraz podniesienia poziomu spożycia ryb dofinansowanie będą mogły otrzymać przedsięwzięcia ukierunkowane na:

- Dostosowanie oferty producentów do wymagań rynkowych,
- Ograniczenie negatywnego wpływu przetwórstwa rybnego na środowisko,
- Podniesienie świadomości konsumentów w zakresie pochodzenia i wartości odżywczych produktów pochodzących z rybołówstwa,
- Marketing produktów rybnych,
- Wprowadzanie na rynek nowych produktów (pochodzących głównie z akwakultury i połowów śródlądowych),
- Lepsze wykorzystanie zasobów i surowców poprzez zastosowanie innowacyjnych technologii oraz wykorzystywanie odpadów i odrzutów.

Z EFMR w każdym ze wskazywanych sektorów: rybołówstwo, akwakultura i przetwórstwo, **wspierane będą przede wszystkim operacje na rzecz innowacji**.

CZYM JEST I JAK ROZUMIEĆ DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZO – ROZWOJOWĄ

Rozwój działalności badawczo-rozwojowej ma kluczowe znaczenie dla wzrostu innowacyjności gospodarki. Cel, jaki w tym zakresie musi osiągnąć Polska, to wielkość nakładów na badania i rozwój w 2020 r. na poziomie 1,7% PKB. Wyzwanie jest ambitne, gdyż w 2014 r. udział nakładów na działalność badawczą i rozwojową w PKB kształtował się poniżej 1%, jednak skala korzyści wynikających z sukcesywnie przeprowadzonych badań daje przedsiębiorcom szanse na poprawę innowacyjności oraz wzrost konkurencyjności prowadzonej przez nich działalności. Niewątpliwą zachętą dla firm do prowadzenia działalności B+R są środki unijne.

Monika Jasieniecka

monika.jasieniecka@pl.gt.com

Czym są i jak rozróżnić prace badawcze i rozwojowe?

Działalność B+R obejmuje następujące etapy prac:

Etap 1. Badania naukowe	A. Badania podstawowe
	B. Badania przemysłowe
Etap 2. Prace rozwojowe	

Badania podstawowe to działalność eksperymentalna lub teoretyczna podejmowana przede wszystkim w celu zdobycia nowej wiedzy bez nastawienia na praktyczne zastosowanie lub użytkowanie.

Badania przemysłowe to działalność mająca na celu zdobycie nowej wiedzy oraz umiejętności celem opracowania nowych produktów, procesów lub usług lub też wprowadzenia znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów lub usług. Uwzględniają one tworzenie elementów składowych systemów złożonych i mogą obejmować budowę prototypów w środowisku laboratoryjnym.

Prace rozwojowe oznaczają zdobywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i biznesu oraz innej stosownej wiedzy i umiejętności w celu opracowywania nowych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług. Obejmują opracowanie prototypów, demonstracje, opracowanie projektów pilotażowych, testowanie i walidację nowych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług w otoczeniu stanowiącym model warunków rzeczywistego funkcjonowania. Eksperymentalne prace rozwojowe nie obejmują rutynowych i okresowych zmian wprowadzanych do istniejących produktów, linii produkcyjnych, procesów wytwórczych, usług oraz innych operacji w toku, nawet jeśli takie zmiany mają charakter ulepszeń.

Celem działalności badawczo-rozwojowej jest opracowanie i wdrożenie innowacji technologicznych w obrębie produktów i/lub procesów.

Poprzez **innowację** rozumiemy wdrożenie nowych lub istotnie ulepszonych produktów (wyrobów, usług) – **innowacja produktowa** i procesów – **innowacja procesowa.** Innowacje nie muszą być nowością dla rynku, na którym funkcjonuje przedsiębiorstwo, ale muszą być nowością co najmniej dla samego przedsiębiorstwa.

Podstawowa różnica między pracą badawczą a pracą rozwojową:

► *Celem badań naukowych jest przede wszystkim* ***odkrycie czegoś nowego***

► *Celem prac rozwojowych jest zastosowanie wyników badań naukowych, czyli* ***wdrożenie efektów prac badawczych w działalności gospodarczej***

Przykłady prac badawczych:

► Opracowanie receptury nowego produktu

► Badanie właściwości materiałów pod kątem możliwości wykorzystania w procesie produkcji

► Optymalizacja właściwości produktu

► Opracowanie nowej metody produkcji

► Projektowanie nowego sprzętu na potrzeby procesu wytwórczego

► Udoskonalenie maszyny/linii produkcyjnej wykorzystywanej w procesie produkcji

Przykłady prac rozwojowych:

► Tworzenie projektów, rysunków, planów oraz innej dokumentacji niezbędnej do opracowania nowych produktów, procesów i usług

► Opracowywanie prototypów urządzeń

► Opracowanie linii pilotażowych lub demonstracyjnych

► Testowanie i walidacja produktów, procesów i usług

Poziomy gotowości technologicznej

Sposób opisu dojrzałości projektu oraz narzędzie służące porównaniu stanu zaawansowania prac nad różnymi technologiami stanowią poziomy gotowości technologicznej (technology readiness levels – TRLs). Według metodyki, dojrzałość technologii opisuje się od fazy konceptualizacji konkretnego rozwiązania (TRL 1), aż do etapu dojrzałości (TRL 9), kiedy ten koncept (w wyniku prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych) przybiera postać rozwiązania technologicznego, który można zastosować w praktyce – np. w postaci uruchomienia rynkowej produkcji.

Poziomy gotowości technologii TRL

TRL 9	Uruchomiono produkcję na skalę przemysłową	prace rozwojowe
TRL 8	Zakończono badania i demonstrację ostatecznej formy technologii	
TRL 7	Dokonano demonstracji w warunkach operacyjnych	
TRL 6	Dokonano demonstracji w warunkach zbliżonych do rzeczywistych	
TRL 5	Zweryfikowano w środowisku zbliżonym do rzeczywistego	badania przemysłowe
TRL 4	Zweryfikowano w warunkach laboratoryjnych	
TRL 3	Potwierdzono analitycznie i eksperymentalnie	
TRL 2	Określono koncepcję technologii	badania podstawowe
TRL 1	Zaobserwowano podstawowe zasady danego zjawiska	

Zachęty dla przedsiębiorców na prowadzenie działalności B+R

Obserwowane w ostatnich latach rosnące zainteresowanie przedsiębiorców prowadzeniem działalności badawczo-rozwojowej, spowodowane jest w dużej mierze dostępnymi zachętami. Wsparcie firm przez sektor publiczny ma na celu osiągnięcie wyzwań rozwojowych dla Polski określonych w dokumentach strategicznych. Jednym z nich, zapisanym w Strategii Rozwoju Kraju 2020 jest: **Efektywny rozwój społeczno-gospodarczy i wysoka konkurencyjność gospodarki – wzrost gospodarczy zapewniający Polsce 74-79% poziomu PKB per capita UE w 2020 r., gospodarka oparta na wiedzy, nowoczesna infrastruktura, rozwój kapitału ludzkiego – wiodącymi atutami konkurencyjności**. Niezbędne wydaje się zatem wsparcie sektora przedsiębiorców, tak aby firmy mogły szybciej i efektywniej rozwijać działalność badawczo-rozwojową.

Obecnie w Polsce dostępne są dwa rodzaje zachęt związanych z działalnością B+R:

► Dotacje do prowadzenia przez przedsiębiorstwa prac badawczo-rozwojowych i tworzenia lub rozbudowy jednostek B+R

► Zwolnienie z podatku dochodowego w specjalnych strefach ekonomicznych (SSE) dla firm sprzedających wyniki prac B+R innym podmiotom

W perspektywie finansowej 2014-2020 priorytetem dla Unii Europejskiej jest dofinansowanie projektów innowacyjnych, mających na celu prowadzenie przez przedsiębiorstwa, zarówno te z sektora MŚP jak i duże, prac B+R i wdrażanie ich wyników do działalności firmy. Prace te mogą być prowadzone wewnątrz firmy lub zlecane jednostce naukowej. Polscy przedsiębiorcy mają możliwość finansowania swoich inwestycji ze środków oferowanych przez programy krajowe (m. in. Program Operacyjny Inteligentny Rozwój) i regionalne (Regionalne Programy Operacyjne).

Poziom dofinansowania działalności B+R w programach krajowych jest zróżnicowany i zależy od wielkości przedsiębiorstwa i rodzaju prac – na prace badawcze małe firmy mogą otrzymać 70% dofinansowania, średnie 60%, duże 50%, zaś na prace rozwojowe małe przedsiębiorstwa mogą otrzymać 45% dofinansowania, średnie 35%, duże 25%.

Źródła wsparcia działalności B+R – programy krajowe		
Szybką ścieżką po dotacje	Inwestycje w infrastrukturę B+R	Wsparcie na wdrożenie wyników prac badawczo-rozwojowych
Jak sama nazwa wskazuje, szybkim, a zarazem czytelnym i przejrzystym schematem ubiegania się o dotacje na prace badawczo-rozwojowe jest konkurs "Szybka ścieżka" organizowany przez NCBR. Ocena wniosku i wydanie decyzji o pozytywnym lub negatywnym jego rozpatrzeniu są stosunkowo krótkie i trwają ok. 60 dni. Zaletą konkursu jest to, że wnioskodawcą może być indywidualne przedsiębiorstwo, a nie konsorcjum. Intensywność wsparcia projektów będzie zależała od rodzaju działań w nim przewidzianych, wielkości przedsiębiorstwa oraz stopnia rozpowszechnienia wyników projektu.	Wsparcie inwestycji w infrastrukturę B+R przedsiębiorstw zapewnią środki PO IR. Przewiduje się dotacje na aparaturę, sprzęt, technologie i inną niezbędną infrastrukturę, która posłuży tworzeniu innowacyjnych produktów i usług. Oferowane wsparcie powinno przyczynić się do powstawania działów B+R i laboratoriów w przedsiębiorstwach oraz tworzenia centrów badawczo-rozwojowych.	Wdrożenie wyników prac B+R ułatwią przedsiębiorcom środki przeznaczone na działanie 3.2.1 Badania na rynek. Konkurs ma zostać ogłoszony przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości. Wsparciem zostaną objęte projekty, w których przewiduje się wdrożenie wyników prac badawczo-rozwojowych przeprowadzonych przez przedsiębiorcę lub nabytych, prowadzących do uruchomienia produkcji nowych produktów. Wnioskodawcą w konkursie mogą być mali i średni przedsiębiorcy.

Środki unijne na poziomie regionalnym rozdysponowywane są przez 16 Zarządów Województw, które indywidualnie ustalają warunki przyznawania przedsiębiorcom pieniędzy, m. in. poziom dofinansowania prac badawczo-rozwojowych, który waha się w przedziale od 25% do 70%.

Pomimo niewielkich różnic, wsparcie w obszarze badań i innowacji przyznawane jest we wszystkich województwach na:

► Prowadzenie badań naukowych oraz prac konstrukcyjnych, technologiczno-projektowych i doświadczalnych, łącznie z przygotowaniem prototypów doświadczalnych oraz instalacji pilotażowych

► Rozwijanie centrów B+R, tworzenie warunków infrastrukturalnych dla prowadzenia prac B+R poprzez inwestycje w aparaturę, sprzęt technologie, tworzenie nowych miejsc pracy oraz rozwój sektora B+R

Preferencje w projektach badawczo-rozwojowych uzyskają te, **wpisujące się w Krajowe/Regionalne Inteligentne Specjalizacje**.

Jeśli chodzi natomiast o drugi typ zachęty: **zwolnienie z podatku dochodowego w specjalnych strefach ekonomicznych (SSE) dla firm sprzedających wyniki prac B+R innym podmiotom**, to daje ona możliwość uzyskania przez przedsiębiorstwa zlokalizowane w SSE od 30% do 70% wsparcia na pokrycie kosztów. Wydatki kwalifikowane mogą zostać skalkulowane na podstawie kosztów nowej inwestycji lub dwuletnich kosztów pracy nowozatrudnionych osób (przy czym wybierana jest wartość wyższa). Zwolnienie z podatku dochodowego przysługuje do 2026 roku.

ULGA PODATKOWA NA PRACE B+R

Przedsiębiorcy, którzy podejmują działalność nastawioną na innowacyjność, mogą skorzystać z tzw. ulgi badawczo-rozwojowej, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2016 roku. Pozwala ona dokonać pewnych oszczędności i odliczyć od podstawy opodatkowania dodatkowe kwoty. Od 1 stycznia 2017 roku weszły w życie zmiany w przepisach, które czynią ulgę jeszcze bardziej atrakcyjną.

Jakub Makarewicz

jakub.makarewicz@pl.gt.com

Odliczenia od dochodu w 2016 roku

Zgodnie z przepisami obowiązującymi w roku 2016, podatnicy ponoszący wydatki na prace badawczo-rozwojowe, poza zaliczeniem ich do kosztów uzyskania przychodów na zasadach ogólnych, mają możliwość odliczenia od podstawy opodatkowania dodatkowo części tzw. kosztów kwalifikowanych, które obejmują:

- koszty pracownicze, w tym składki w części finansowanej przez pracodawcę, jeżeli dotyczą pracowników zatrudnionych w celu realizacji działalności badawczo-rozwojowej;
- nabycie materiałów i surowców bezpośrednio związanych z prowadzoną działalnością badawczo-rozwojową;
- ekspertyzy, opinie, usługi doradcze i usługi równorzędne, a także nabycie wyników badań naukowych, świadczonych lub wykonywanych na podstawie umowy przez jednostkę naukową na potrzeby prowadzonej działalności badawczo-rozwojowej;
- odpłatne korzystanie z aparatury naukowo-badawczej wykorzystywanej wyłącznie w prowadzonej działalności badawczo-rozwojowej, jeżeli to korzystanie nie wynika z umowy zawartej z podmiotem powiązanym z podatnikiem.

Kosztami kwalifikowanymi są także dokonywane w danym roku podatkowym, zaliczane do kosztów uzyskania przychodów, odpisy amortyzacyjne od środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych wykorzystywanych w prowadzonej działalności badawczo-rozwojowej, z wyłączeniem samochodów osobowych oraz budowli, budynków i lokali będących odrębną własnością.

W odniesieniu do kosztów pracowniczych, wielkość odliczeń wynosi 30%.W przypadku wydatków wskazanych w pkt 2-4 wyżej oraz odpisów amortyzacyjnych, ich wielkość zależy od statusu przedsiębiorcy na gruncie przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Dla podmiotów z sektora MŚP wynosi ona 20% poniesionych wydatków, a w przypadku dużych podatników jest to 10%.

W praktyce oznacza to oszczędności na kosztach pracowniczych w wysokości 5,6% niezależnie od wielkości przedsiębiorstwa, a także 3,8% na pozostałych wydatkach w przypadku małych i średnich oraz 1,9% dla dużych przedsiębiorstw.

Koszty kwalifikowane

Ponadto, trzeba zwrócić uwagę, że wyżej wymieniony katalog kosztów kwalifikowanych, zgodnie z regulacjami obowiązującymi na rok 2016, nie obejmuje niektórych wydatków, które w przypadku działalności badawczo-rozwojowej mogą istotnie wpływać na opłacalność inwestycji w wymiarze długofalowym, jak np. dotyczących uzyskania patentu na wynalazek, prawa ochronnego na wzór użytkowy, czy też prawa z rejestracji wzoru przemysłowego.

Odliczenia dokonuje się, co do zasady, w zeznaniu podatkowym składanym za rok, w którym podatnik poniósł koszty kwalifikowane. Jeżeli jednak kwota do odliczenia przekracza wielkość dochodu podatnika lub ponosi on stratę, skorzystanie z odliczenia możliwe jest w zeznaniach za kolejne trzy lata podatkowe.

Ulga badawczo-rozwojowa w 2017 roku

Zgodnie z nowelizacją przepisów, która weszła w życie od dnia 1 stycznia 2017 roku, termin na skorzystanie z odliczenia został wydłużony do sześciu lat. Pozwoli to rozliczyć ulgę także podmiotom, których inwestycje wygenerują dochód dopiero w perspektywie kilku lat. Rozszerzony został również katalog kosztów kwalifikowanych, który na rok 2017 obejmuje także koszty uzyskania patentu na wynalazek, prawa ochronnego na wzór użytkowy, prawa z rejestracji wzoru przemysłowego poniesione przez podatnika będącego mikroprzedsiębiorcą, małym lub średnim przedsiębiorcą, w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, na:

- przygotowanie dokumentacji zgłoszeniowej i dokonania zgłoszenia do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej lub odpowiedniego zagranicznego organu, łącznie z kosztami wymaganych tłumaczeń na język obcy,
- prowadzenie postępowania przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej lub odpowiedni zagraniczny organ, poniesione od momentu zgłoszenia do tych organów, w szczególności opłaty urzędowe i koszty zastępstwa,
- odparcie zarzutów niespełnienia warunków wymaganych do uzyskania patentu, prawa ochronnego na wzór użytkowy lub prawa z rejestracji wzoru przemysłowego zarówno w postępowaniu zgłoszeniowym, jak i po jego zakończeniu, w szczególności koszty zastępstwa, zarówno w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej, jak i w odpowiednim zagranicznym organie,
- wnoszenie opłat okresowych, opłat za odnowienie, wykonywania tłumaczeń oraz dokonywania innych czynności koniecznych dla nadania lub utrzymania ważności patentu, prawa ochronnego na wzór użytkowy oraz prawa z rejestracji wzoru przemysłowego, w szczególności koszty walidacji patentów europejskich lub rejestracji jednolitego skutku.

Co jednak najbardziej istotne, od 1 stycznia 2017 roku zmianie uległa wysokość odliczeń. W przypadku mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, wynosi ona 50% kosztów kwalifikowanych (niezależnie od kategorii wydatku), a w przypadku dużych przedsiębiorstw 50% kosztów pracowniczych oraz 30% kosztów pozostałych. Mikro, mali i średni przedsiębiorcy mogą zaoszczędzić więc 9,5% kwot kosztów kwalifikowanych. Dla dużych przedsiębiorców oszczędności mogą wynieść 9,5% kwot kosztów pracowniczych oraz 5,7% kwot pozostałych kosztów kwalifikowanych.

Niezależnie od tego, czy mówimy o kształcie ulgi obowiązującym w roku 2016, czy też o regulacjach na rok 2017, kilka elementów pozostaje jednak bez zmian. Przede wszystkim, koszty kwalifikowane podlegają odliczeniu od podstawy opodatkowania pod warunkiem, że nie zostały zwrócone podatnikowi w jakiejkolwiek formie. Ponadto, nie ma możliwości skorzystania z ulgi w roku podatkowym, w którym podatnik prowadził działalność w specjalnej strefie ekonomicznej na podstawie zezwolenia (SSE).

Znowelizowane regulacje przewidują także zupełną nowość. Od 2017 roku z ulgi mogą skorzystać także podatnicy rozpoczynający działalność, którzy w pierwszym lub drugim roku prowadzenia swojej działalności ponoszą straty lub osiągają dochody niższe niż od kwoty przysługujących im odliczeń. W ich przypadku możliwe jest uzyskanie zwrotu kwoty stanowiącej 19% nieodliczonego, ale przysługującego podatnikowi odliczenia. Dla zachowania tego prawa niezbędne będzie jednak prowadzenie działalności przez kolejne trzy lata podatkowe (brak postawienia w stan upadłości lub likwidacji).

KIS ORAZ RIS

W procesie pozyskiwania dotacji przez przedsiębiorstwa w perspektywie 2014-2020 pojawił się nowy termin „inteligentne specjalizacje" oraz (w zależności od konkursu) obligatoryjna bądź preferowana konieczność wpisania się projektu w jedną z nich. Stanowią one więc dla przedsiębiorców swego rodzaju klucz do dotacji.

Jolanta Wojciechowska

jolanta.wojciechowska@pl.gt.com

Ich wprowadzenie wiąże się z przyjęciem przez Komisję Europejską w 2010 roku Strategii Europa 2020 – strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Zostały w niej określone trzy główne priorytety rozwoju Europy: **wzrost inteligentny**, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach, **wzrost zrównoważony** czyli transformacja w kierunku gospodarki konkurencyjnej i niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów oraz **wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu** czyli wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Do realizacji tych priorytetów mają przyczynić się m.in. opracowane przez państwa członkowskie UE i ich regiony **strategie na rzecz inteligentnych specjalizacji,** które będą wskazywać branże, w których kraj lub region ma szansę wyróżnić się na rynku międzynarodowym.

Rozwinięcie takich branż w rezultacie ma wpłynąć na transformację gospodarki poprzez jej unowocześnianie, przekształcanie strukturalne, zróżnicowanie produktów i usług oraz tworzenie innowacyjnych rozwiązań społeczno-gospodarczych, również wspierających transformację w kierunku gospodarki efektywnie wykorzystującej zasoby, w tym surowce naturalne.

W Polsce inteligentne specjalizacje zostały wyznaczone niezależnie na poziomie krajowym (Krajowa Inteligentna Specjalizacja) i regionalnym (Regionalna Inteligentna Specjalizacja).

Krajowe Inteligentne Specjalizacje (KIS)

W trakcie prac nad polską strategią na rzecz inteligentnych specjalizacji wyznaczono 20 obszarów w ramach sześciu działów, których potencjał może stanowić wyróżnik na rynku międzynarodowym, a ich rozwój będzie podstawą rozwoju nowoczesnej gospodarki.

Zdrowe społeczeństwo

KIS 1. Technologie inżynierii medycznej, w tym biotechnologie medyczne

KIS 2. Diagnostyka i terapia chorób cywilizacyjnych oraz w medycynie spersonalizowanej

KIS 3. Wytwarzanie produktów leczniczych

Biogospodarka rolno-spożywcza, leśno-drzewna i środowiskowa

KIS 4. Innowacyjne technologie, procesy i produkty sektora rolno-spożywczego i leśno-drzewnego

KIS 5. Żywność wysokiej jakości

KIS 6. Biotechnologiczne procesy i produkty chemii specjalistycznej oraz inżynierii środowiska

Zrównoważona energetyka

KIS 7. Wysokosprawne, niskoemisyjne i zintegrowane układy wytwarzania, magazynowania, przesyłu i dystrybucji energii

KIS 8. Inteligentne i energooszczędne budownictwo

KIS 9. Rozwiązania transportowe przyjazne środowisku

Surowce naturalne i gospodarka odpadami

KIS 10. Nowoczesne technologie pozyskiwania, przetwórstwa i wykorzystywania surowców naturalnych oraz wytwarzanie ich substytutów

KIS 11. Minimalizacja wytwarzania odpadów, w tym niezdatnych do przetworzenia oraz wykorzystanie materiałowe i energetyczne odpadów (recykling i inne metody odzysku)

KIS 12. Innowacyjne rozwiązania i technologie w gospodarce wodno-ściekowej

Innowacyjne technologie i procesy przemysłowe (w ujęciu horyzontalnym)

KIS 13. Wielofunkcyjne materiały i kompozyty o zaawansowanych właściwościach, w tym nanoprocesy i nanoprodukty

KIS 14. Sensory (w tym biosensory) i inteligentne sieci sensorowe

KIS 15. Inteligentne sieci i technologie geoinformacyjne

KIS 16. Elektronika drukowana, organiczna i elastyczna

KIS 17. Automatyzacja i robotyka procesów technologicznych

KIS 18. Fotonika

KIS 19. Inteligentne technologie kreacyjne

KIS 20. Innowacyjne technologie morskie w zakresie specjalistycznych jednostek pływających, konstrukcji morskich i przybrzeżnych oraz logistyki opartej o transport morski i śródlądowy

Regionalne Inteligentne Specjalizacje (RIS)

RIS zostały opracowane na poziomie województw i będą stanowiły ważny element w konkursach skierowanych dla przedsiębiorców w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych.

W poszczególnych województwach powtarzają się niektóre obszary tematyczne, takie jak np. technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT) czy obszary związane ze zdrowiem, medycyną i rehabilitacją.

Wiele regionów chce oprzeć swój rozwój na biogospodarce, a więc dziedzinach związanych z zasobami przyrodniczymi i innowacjami w produkcji żywności, przetwórstwie spożywczym, przetwórstwie drewna czy turystyce. Wśród RIS znalazły się również tradycyjne branże: przemysł metalowy, maszynowy oraz energetyka (w tym odnawialne źródła energii).

województwo	specjalizacje
dolnośląskie	Przemysł chemiczny i farmaceutyczny Mobilność przestrzenna Żywność wysokiej jakości Surowce naturalne i wtórne Produkcja maszyn i urządzeń oraz obróbka materiałów ICT
kujawsko-pomorskie	Najlepsza bezpieczna żywność – przetwórstwo, nawozy i opakowania Medycyna, usługi medyczne i turystyka zdrowotna Motoryzacja, urządzenia transportowe i automatyka przemysłowa Narzędzia, formy wtryskowe, wyroby z tworzyw sztucznych Przetwarzanie informacji, multimedia programowanie, usługi ICT Biointeligentna specjalizacja – potencjał naturalny, środowisko, energetyka Transport, logistyka, handel – szlaki wodne i lądowe, Dziedzictwo kulturowe, sztuka przemysły kreatywne
lubelskie	Biogospodarka Usługi medyczne i zdrowie Informatyka i automatyka Energetyka niskoemisyjna (w tym OZE)
lubuskie	Zielona gospodarka (technologie środowiskowe, usługi środowiskowe, biogospodarka, branże wspomagające) Zdrowie i jakość życia (technologie medyczne, usługi medyczne, regionalne produkty, wyspecjalizowane formy turystyki, zdrowa żywność) Innowacyjny (nowoczesny) przemysł (tradycyjny) metalowy, motoryzacyjny, meblarski, drzewny, papierniczy, wydobywczy Współpraca i kooperacja biznesowa: ICT, klastry, B+R, usługi doradcze i konsultingowe
łódzkie	Zaawansowane materiały budowlane Energetyka (w tym OZE) Informatyka Telekomunikacja Innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze Nowoczesny przemysł włókienniczy i mody (w tym wzornictwo) Medycyna, farmacja, kosmetyki (+ kluczowe dla rozwoju technologie: biotechnologia, nanotechnologia i materiały funkcjonalne; ICT; mechatronika)

województwo	specjalizacje
małopolskie	Nauki o życiu (life sciences) Energia zrównoważona Technologie informacyjne i komunikacyjne Chemia Produkcja metali i wyrobów metalowych oraz wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych Elektrotechnika i przemysł maszynowy Przemysły kreatywne i czasu wolnego
mazowieckie	Bezpieczna żywność Inteligentne systemy zarządzania Nowoczesne usługi dla biznesu Wysoka jakość życia
opolskie	Technologie chemiczne Zrównoważone technologie budownictwa i drewna Technologie przemysłu maszynowego i metalowego Technologie przemysłu energetycznego (w tym OZE, poprawa efektywności energetycznej) Technologie rolno-spożywcze
podkarpackie	Inteligentna specjalizacja wiodąca – lotnictwo i kosmonautyka Inteligentna specjalizacja wiodąca – jakość życia Inteligentna specjalizacja wspomagająca – informacja i telekomunikacja (ICT)
podlaskie	Przemysł zielony Specjalizacja na rynku wschodnim
pomorskie	Technologie off-shore i portowo-logistyczne Technologie interaktywne w środowisku nasyconym informacyjnie Technologie ekoefektywne w produkcji, przesyle, dystrybucji i zużyciu energii i paliw oraz w budownictwie Technologie medyczne w zakresie chorób cywilizacyjnych i okresu starzenia się

województwo	specjalizacje
śląskie	Energetyka (w tym OZE) Medycyna ICT
świętokrzyskie	Przemysł: odlewniczo-metalowy Nowoczesne rolnictwo i przetwórstwo spożywcze (zdrowa żywność) Zasobooszczędne budownictwo Turystyka zdrowotna i prozdrowotna Technologie informacyjno-komunikacyjne Branża targowo-kongresowa Zrównoważony rozwój energetyczny (poprawa efektywne energetycznej)
warmińsko-mazurskie	Ekonomia wody Przemysł meblarski i drzewny Żywność wysokiej jakości
wielkopolskie	Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów Wnętrza przyszłości Przemysł jutra Rozwój oparty na ICT Wyspecjalizowane procesy logistyczne Nowoczesne technologie medyczne
zachodniopomorskie	Biogospodarka (oparta o naturalne zasoby regionu i jego potencjał gospodarczy oraz naukowo-badawczy) Działalność morska i logistyka (w tym technika morska, branża, która jest mocno osadzona w regionie, ale która musi odpowiadać na współczesne wyzwania) Przemysł metalowo-maszynowy (w regionie przybywa firm z tego sektora, zwiększa się oferta parków przemysłowych, dodatkowym atutem są cenne doświadczenia związane z przemysłem okrętowym) Usługi przyszłości (dynamicznie rozwijająca się branża ICT, IT, KPO, czy przemysły kreatywne) Turystyka i zdrowie (wykorzystanie zasobów przyrodniczych i dorobku kulturowego)

REALIZACJA PROJEKTU I WYNIKAJĄCE Z TEGO OBOWIĄZKI

Otrzymanie wsparcia z Funduszy Europejskich niesie ze sobą wiele korzyści dla przedsiębiorstwa. Firmy dzięki nim mogą częściowo sfinansować prace nad rozwojem nowych produktów, zakupić nowe linie technologiczne, pozwalające na rozszerzenie działalności, czy też poszerzyć grono swoich klientów, również z zagranicy.

Agnieszka Wykrzykowska

agnieszka.wykrzykowska@pl.gt.com

Realizacja projektu współfinansowanego przez Fundusze Europejskie wiąże się z koniecznością spełnienie pewnych wymagań i zachowania określonych procedur.

Umowa o dofinansowanie

Jeżeli projekt zostanie zakwalifikowany do wsparcia, w pierwszej kolejności zostanie zawarta umowa o dofinansowanie. O zamiarze zawarcia umowy Instytucja przyznająca dofinansowanie informuje przedsiębiorcę pisemnie. Pismo takie stanowi również potwierdzenie przyznania wsparcia. Zawarte w nim zapisy wskazują, jakie dokumenty należy dostarczyć i w jakim terminie należy tego dokonać. Rodzaj niezbędnych dokumentów jest różny, w zależności od projektu, na realizację którego przyznano dofinansowanie.

Najczęściej jednak takimi dokumentami są:

► dokumenty rejestrowe przedsiębiorstwa (aktualny wyciąg z CEIDG lub odpis KRS, zaświadczenie o nadaniu NIP i REGON)

► aktualne zaświadczenia o niezaleganiu z należnościami publicznymi (ZUS, podatki)

► dokumenty potwierdzające ustanowienie zabezpieczenia prawidłowej realizacji umowy (np. weksel, gwarancja bankowa, poręczenie)

Umowa o dofinansowanie stanowi wykaz zobowiązań ciążących na przedsiębiorcy w związku z realizacją projektu współfinansowanego ze środków publicznych. Zawarty jest również w niej harmonogram realizacji projektu oraz jego budżet. Załącznikiem do umowy jest zatwierdzony wniosek o dofinansowanie, zgodnie z zapisami którego należy realizować projekt. W trakcie realizacji projektu możliwe jest wprowadzanie pewnych modyfikacji, wymagają one jednak zatwierdzenia przez instytucję udzielającą wsparcia i powodują konieczność zmian w umowie bądź podpisania aneksu.

Kwalifikowalność wydatków

Realizując projekt nie każdy wydatek związany z projektem może zostać dofinansowany, nawet jeśli na etapie oceny projektu uznany on został za kwalifkowalny. W trakcie realizacji projektu bowiem dodatkowemu sprawdzeniu podlega:

- czy wydatek został rzeczywiście poniesiony,
- czy wydatek był przewidziany we wniosku stanowiącym załącznik do umowy o dofinansowanie,
- czy wydatek był poniesiony zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa wspólnotowego oraz prawa krajowego,
- zasadność poniesienia danego wydatku dla realizacji projektu,
- efektywność poniesionego wydatku,
- sposób udokumentowania wydatków.

Zasada konkurencyjności

Realizacja projektu, który otrzymał dofinansowanie ze środków publicznych, a takim są środki pochodzące z Funduszy Europejskich, wymaga przestrzegania zasad uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców. Oznacza to, iż przedsiębiorca realizujący projekt, zanim dokona wyboru dostawców towarów i usług bądź wykonawców robót budowlanych, musi przestrzegać pewnych procedur, które zagwarantują efektywne wydatkowanie środków publicznych.

Wydatki od 20 do 50 tysięcy złotych netto

W przypadku ponoszenia wydatków w kwocie od 20 do 50 tysięcy złotych netto, przedsiębiorca musi przeprowadzić rozeznanie rynku i opublikować zapytanie ofertowe na swojej stronie internetowej lub innej powszechnie dostępnej stronie przeznaczonej do umieszczania zapytań ofertowych.

Wydatki powyżej 50 tysięcy złotych netto

W przypadku ponoszenia wydatków, których wartość przekracza 50 tysięcy złotych netto, przedsiębiorca musi przeprowadzić postępowanie zgodnie z zasadą konkurencyjności.

W takim przypadku, oprócz zasad dla kwot od 20 do 50 tys. zł netto, przedsiębiorca jest zobowiązany do opublikowania zapytania ofertowego w tzw. Bazie Konkurencyjności.

W przypadku, gdy wartość zamówienia jest równa bądź przekracza próg określony w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy PZP, zapytanie ofertowe powinno być dodatkowo opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

Kontrola projektu

Nieodłącznym elementem realizacji każdego projektu, który otrzymał dofinansowanie, jest jego kontrola ze strony instytucji udzielającej wsparcia. Kontrola projektu może być przeprowadzona w trakcie jego trwania, po jego zakończeniu, ale przed ostatecznym rozliczeniem, bądź w okresie trwałości.

Projekt może podlegać następującym kontrolom:

► Weryfikacja wniosków o płatność – sprawdzeniu podlega, czy wydatki ujęte w tym wniosku o płatność są wydatkami kwalifikowalnymi. Na podstawie tej weryfikacji podejmowana jest decyzja o wypłacie transzy dofinansowania.

► Kontrola w miejscu jego realizacji lub siedzibie Beneficjenta – może być prowadzona w trakcie realizacji projektu, na jego zakończenie lub po jego zakończeniu. Kontroli podlega dokumentacja i zakres rzeczowy realizowanego projektu. Szczególną formą kontroli na miejscu jest wizyta monitoringowa, polegająca na sprawdzeniu, czy faktycznie projekt jest wykonywany.

► Kontrola krzyżowa – realizowana w sytuacji, gdy Beneficjent realizuje więcej niż jeden projekt. Kontroli podlega, czy w ramach kilku projektów nie są finansowane te same wydatki. W kontroli nie uczestniczy Beneficjent, prowadzona jest ona na podstawie danych zgromadzonych w systemie informatycznym. Beneficjent dowiaduje się o niej tylko wówczas, gdy zachodzi podejrzenie podwójnego finansowania.

► Kontrola na zakończenie – w ramach tej kontroli instytucja sprawdza kompletność i zgodność z procedurami całej dokumentacji związanej z realizacją projektu.

► Kontrola trwałości – prowadzona po zakończeniu realizacji projektu, a sprawdzeniu podlega, czy nie zaszły w projekcie niedozwolone modyfikacje.

► Inne kontrole – realizowane bezpośrednio przez Komisję Europejską, Europejski Trybunał Obrachunkowy, Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych, Instytucję Audytową lub Najwyższą Izbę Kontroli.

Po zakończeniu kontroli zostaje sporządzona informacja pokontrolna. Jeżeli podczas kontroli wykryte zostaną nieprawidłowości, Beneficjent otrzymuje zalecenia pokontrolne wraz z terminem ich wypełnienia.

Sprawozdawczość i rozliczenie projektu

Przedsiębiorca realizujący projekt, któremu przyznano dofinansowanie, przynajmniej raz na kwartał zobowiązany jest do składania sprawozdań, czyli informacji o postępach w realizacji projektu. Sprawozdania takie są najczęściej elementem wniosków o płatność. Wniosek o płatność wraz z częścią sprawozdawczą jest podstawą wypłaty transzy dofinansowania.

W trakcie realizacji projektu bardzo istotna jest konieczność gromadzenia wszelkiej dokumentacji związanej z realizacją projektu. Chcąc otrzymać wypłatę dofinansowania konieczne jest przede wszystkim kompletowanie m.in. takiej dokumentacji, jak: faktury i potwierdzenia przelewów, protokoły odbioru prac i towarów, umowy o prace, listy płac, czy potwierdzenia zapłaty składek wobec ZUS i skarbu państwa.

Wymagane jest, aby każdy oryginał dokumentu księgowego zwianego z realizacją projektu, oznakowany był w sposób przypisujący go jednoznacznie do konkretnego projektu, aby nie stanowił pokusy wykorzystania go do uzyskania zwrotu kosztów w więcej niż jednym projekcie.

Wszystkie dokumenty dotyczące projektu, który otrzymał dofinansowanie powinny być objęte odrębną ewidencją księgową, aby ich identyfikacja była szybka i łatwa.

Przedsiębiorcy, muszą również pamiętać, iż realizując projekt objęty współfinansowaniem, wszystkie płatności są zobowiązani dokonywać za pośrednictwem konta bankowego wskazanego w umowie dotacji.

Promocja projektu

Realizując projekt, który otrzymał wsparcie unijne, przedsiębiorca ma obowiązek o tym informować. W ramach promocji projektu, należy we właściwy sposób oznaczać dokumenty związane z jego realizacją. Specjalnego oznaczenia wymaga także miejsce realizacji projektu oraz strona internetowa. Takie działania pozwalają przekazywać innym informacje o otrzymaniu dofinansowania.

Obowiązkowe oznakowanie musi przede wszystkim zawierać:

► znak Funduszy Europejskich, z nazwą programu, z którego realizowany jest projekt

► znak Unii Europejskiej, z nazwą funduszu, z którego projekt uzyskał dofinansowanie

Trwałość projektu

Faktyczne zakończenie realizacji projektu nie oznacza wypełnienia wszystkich obowiązków, jakie nakłada na przedsiębiorcę podpisana umowa o dofinansowanie.

Każdego, kto zrealizował projekt przy wsparciu środków z Funduszy Unijnych obowiązuje tzw. okres trwałości. Jest to czas, w którym należy zachować efekty projektu. Okres trwałości standardowo wynosi 5 lat, innymi zasadami w tym zakresie objęte są mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa, dla których okres trwałości to 3 lata.

Okres trwałości liczony jest od daty płatności końcowej dotacji.

Naruszenie zasady trwałości następuje w sytuacji, gdy:

► przedsiębiorstwo zaprzestanie prowadzić działalność lub przeniesie ją poza obszar wsparcia programu, lub

► nastąpi zmiana własności przedmiotu, który uzyskał współfinansowanie, lub

► nastąpi istotna zmiana wpływająca na charakter projektu, jego cele lub warunki realizacji, która mogłaby doprowadzić do naruszenia jego pierwotnych założeń.

Naruszenie zasady trwałości ma miejsce również wówczas, gdy przedsiębiorstwo przeniesie w okresie 10 lat od daty płatności końcowej działalności poza obszar UE. Zasada ta nie ma zastosowania w przypadku mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.

Naruszenie zasad trwałości może oznaczać konieczność zwrotu środków otrzymanych na realizację projektu, wraz z odsetkami liczonymi jak dla zaległości podatkowych, proporcjonalnie do okresu niezachowania obowiązku trwałości.

Przedsiębiorca, po zakończeniu projektu, zobowiązany jest również do przechowywania pełnej dokumentacji z nim związanej, przez okres wskazany w umowie dotacji. Miejscem archiwizacji tej dokumentacji powinna być siedziba przedsiębiorcy. W okresie tym przedsiębiorca ma obowiązek udostępnić wgląd w dokumentację przedstawicielom instytucji, która udzieliła wsparcia, a także innym przedstawicielom Unii Europejskiej.

O Grant Thornton

Grant Thornton na świecie

Jesteśmy jedną z najbardziej renomowanych organizacji audytorsko-doradczych. Wiedza, doświadczenie i zaangażowanie ponad 3 000 partnerów oraz 47 000 pracowników Grant Thornton dostępne są dla klientów w 142 krajach na świecie.

Grant Thornton w Polsce

Ponad 400-osobowy zespół oraz sieć biur w 6 miastach Polski umożliwia nam realizację złożonych projektów bez względu na wielkość, rodzaj biznesu i lokalizację Klienta. Obsługujemy rocznie ponad 1200 podmiotów z kapitałem polskim i zagranicznym. W tym gronie jest kilkadziesiąt spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych oraz firm z listy 500 największych przedsiębiorstw w naszym kraju.

Zakres kompetencji Grant Thornton